בס״ד

בד״צ דק״ק שכונת קראון הייטס

Beth Din of Crown Heights

390A Kingston Ave. Brooklyn, New York 11225 Telephone (718) 604-8000 Fax (718) 773-0186

ב״ה, ח׳ תמוז, ה׳תשע״ה

האיר אל עבר פנינו, ויעף אלינו האחד, בעת ההיא יעמוד מיכאל, הרה״ג איש חי רב פעלים וכו׳ הרב **מיכאל שלמה** שליט״א **אבישיד**, מורה ודאין בקהילת אנ״ש ברמת בית שמש, ובידו מגילה עפה, ידיו רב לו, בחיבור לטהרה, מגילת ספר, רשום בכתב אמת, ושמו יקבנו ״**מחנה מיכאל**״.

והמכתב מכתב אלקים, אסיפת דברי חכמים, נטועים כדרבנות, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, בעניני טהרה, להורות ביום הטהור, לדעת המעשה אשר יעשון, איש על מחנהו ודגלו.

וכל הנמצא כתוב בספר, נאמר במחנה אלקים, כי רב מאד מחנהו, ה״ה חברי כולל להוראה בעי״ת ביתר עילית, חברים מקשיבים בשיעורין דאורייתא.

ואם כי לא עלתה בידינו לראות הכל בכתב, כי אם זעיר שם זעיר שם, בקצה המחנה – ילמד סתום מהמפורש, ויליף בדיקה מבדיקה וחיפוש מחיפוש, כי מהמעט שהצצנו, בשתי ראיות, ספורים לפנינו, ראינו כי שלמה שמו ושלימה משנתו, ואוקי גברא אחזקתי׳, מחזיקין ממקום למקום, שכולו מחמדים, משנה סדורה וברורה, הלכה ברורה במקום אחד, תפוחי זהב במשכיות כסף, דבר דבור על אופנו, והי׳ המחנה בטח.

ולא נצרכה אלא לברכה שיראה ברכה בעמלו, שחפץ ה׳ בידו יצליח, ויזכה לברך על המוגמר בשעטומו״צ, לזכות את הרבים, כה יתן ה׳ וכה יוסיף, שימשיך להרבות חיילים לתורה, ויפוצו מעינותיו חוצה, ועל יובל ישלח שרשיו, עוד רבות בשנים, להורות בנ״י את כל החוקים האלה (ראה סמ״ק מ׳ קיא שהוראה הלכה למעשה נמנית במנין המצוות).

ועיקר כל העיקרים, ביאת משיח צדקנו, מורח ודאין, וכמבואר בדא״ח בכ״מ בגודל מעלת הענין לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, שעי״ז מגיע להעלם העצמי דא״ס, בחי׳ עדן סתימאה, גילוי העצמות שיהי׳ לעתיד, בעולם הבא (ראה סד״ה כל השונה תרס״ו: דענין ההלכה הוא בחי׳ אמת לאמיתו, ה״ז מבחי׳ אמת דהוי׳. והגם דאלו ואלו דא״ח, דהכל אמת, מ״מ, זהו בחי׳ אלקות, בחי׳ התפשטות לבד כו׳, ומגיע למעלה . . עד בחי׳ עצם האור כו׳ . .אבל מ״מ אין זה בחי׳ אמת לאמיתו ממש כו׳. אבל הלכה, ה״ז מגיע עד בחי׳ העלם העצמי דא״ס . . ובזה יובן משארז״ל כל השונה הלכות בכ״י מובטח לו שהוא בן עוה״ב . . אמיתית הגילוי דעוה״ב הוא שיתגלה בחי׳ ההעלם העצמי דא״ס, שזהו בחי׳ עדן סתימאה שיתגלה לעתיד . . ונק׳ בן עוה״ב, דלפעמים איתא חלק לעוה״ב, ומבו׳ במ״א, דחלק הוא רובע . . והיינו בחי׳ ה׳ אחרונה משם הוי׳ דסוכ״ע . . בחי׳ הארה לבד . . אבל בן עוה״ב, הנה בן יורש את הכל, והיינו בחי׳ גילוי העצמות שיהי׳ לעתיד, שיתגלה בחי׳ העלם העצמי דא״ס כו׳. וזהו כל השונה הלכות בכ״י, להיות דשרשן מבחי׳ העצמות, לזאת ה״ה בן עוה״ב שנוטל הכל), כן תהי׳ לנו, ותיכף ומיד ממש.

וע״ז באנו על החתום

הרב אהרן יעקב שומי
חבר הבד״צ

הרב יוסף ישעי׳ ברוין
חבר הבד״צ

ובהיותי בזה, מחמת חיבת הקודש, ושלא תהא ביאה ריקנית, אמרתי אבואה העיר״ה, אחת מהנה, ואנא טרידנא טובא בשוקאי, בשוק של טבחים, עבדינא סדרותא במילי דמתא, תפסתי מועט תפסתי, והמועט יהא כמרובה.

א. בסקפ״ח ש״ב (דיני פתה״ק ס״ה) האריך למעניתו כיד ה׳ הטובה עליו בענין פתה״ק ובשיעור שפופרת דק שבדקים, והביא כו״כ טעמים לדחות דעת האומרים שהוא כשיעור פיקה (ע״פ משנה אהלות פ״ז מ״ד). ושוב כתב להוכיח בשיעור פיקה ע״פ ד׳ הירו׳ סוכה פ״ג ה״ו[א]. – אמנם, לא נתבררה אצלי הוכחתו משם בנוגע לשיעור הפיקה, דלא מיירי התם כ״א בנוגע **לצורת** פיקה[ב]. וזהו נוסף למש״כ הראב״ד להדיא בבעהנ״פ (בשער הפרישה)[ג], והועתק בספרו דמר (בנוגע לפיקה שבמשנה), דלא ידעינן שיעור הפיקה מה הוא. ובנוגע לפי׳ המשנה בשיעור פיקה: לפי׳ הרמב״ם והרע״ב במשנה שם, [וכן לפי׳ הרגמ״ה בכורות כב, א], בכלל אא״פ להוכיח לענייננו. ועייג״כ בתויו״ט שם[ד]. וכמ״ש הראב״ד שם, דלאו על יציאת דם קאי, דלענין זה אפי׳ בפחות משיעור פיקה מטמא. ואם אחרת יקח לה, שבמהרי״ט אלגאזי בכורות (פ״ג סקל״ו) מפורש שגם בפחות משיעור פיקה נפתח הקבר אלא שאינו נחשב כאילו יצא לחוץ[ה].

ועוד יש להוכיח כן, שאם כדבריהם כן הוא, מדוע לא נזכר כלל בשום מקום בנוגע לפלוגתא דהשאילתות (תזריע ספ״ה) והחולקים עליו (הובאו ביתה יוסף יו״ד סקצ״ד) אם אפשר לפתה״ק בלא דם קודם מ׳ יום, דכ״ז רק בשיעור כפיקה, שה״ז דבר המצוי טובא. וכללא כיילו לן הפוסקים שבדבר הרגיל ושכיח לא הוו שתקו מלהודיענו. ומכאן לד׳ המאירי (נדה כא, א) שגם הוא הכריע כד׳ הראב״ד הנ״ל. וממוצא דבריו אתה למד, שד״ז תליא בפלוגתא הנ״ל לענין ולד פחות ממ״י. ועפ״ז, מכיון שנפסקה ההלכה בשו״ע (יו״ד סקפ״ח ס״ג) שגם בפחות ממ״י טמאה מדין פתה״ק, כש״כ וק״ו שכ״ה בשפופרת פחות משיעור פיקה. וכן מד׳ הראב״ד מ׳ ג״כ ששיעור פיקה הוא יותר משיעור ולד פחות ממ״י[ו]. ודוק.

ויש להוסיף ולחזק הדברים, ותחילה וראש מטעם הפשוט, שהרי סתמא דמילתא שהכוונה בשפופרת ״דק שבדקים״ כפשוטה, והיינו כל שניתן לעשות בה חלל, ואיך אפשר לחלק וליתן שיעורים משיעורים שונים, היפך פשטות הלשון ״דק שבדקים״. ומזה צל״ע במש״כ בשו״ת אג״מ יו״ד ח״א ספ״ט להשיג עמש״כ הנוב״י (נד׳ בשו״ת תשובה מאהבה ח״א סקי״ד. ונמצא גם בשו״ת נוב״י מהדו״ח בתשו׳ נוספות יו״ד ס״ה) ״כל שאינו דק כשפופרת דק של קש״, וטענתו ״מנין לעשות שיעורים בעצמנו לומר שיהא כקש״, ור״ל שם[ז] שהוא בשיעור אצבע[ח], יעו״ש – שהרי אדרבה, ד׳ הנוב״י מיוסדים ובנויים על סתימת השו״ע והפוסקים, ששיעורו כשפופרת דקה שבדקים, פשוטו כמשמעו. ותו לא מידי. ואעיקרא דמילתא, יל״ע בהנהוג אצל כו״כ מורי הוראה שתפסו כל מדה נכונה בעיניהם בשיעור פתה״ק, ועפ״ז חוקרים ודורשים אצל הרופאים בסוגי הבדיקות והטיפולים בזמנינו, לעמוד על הבירור במדה שמדדו לה[ט]. והלא זה גופא שבכמה טיפולים משתמשים בשפופרת קטנה יותר – ה״ז מוכיח שאי״ז דק שבדקים.

ובאמת, נראים הדברים שגם בביהגר״א (יו״ד סשפ״ח ס״ו) ל״כ להכריע כן, הלכה למעשה, כ״א בדרך הערה בד׳ השו״ע[י]. ועד״ז בשו״ת שארית יהודא ס״ח, יעו״ש שסיים בצ״ע[יא].

ובלא״ה הרי להאומרים ששיעורו כגודל אצבע, הרי ידוע ומפורסם דל״ש במציאות להכניס כשיעור הנ״ל בלי לגרום לנזק חמור ולקרוע צואר הרחם, כאשר יעידון יגידון כל יודעי דבר[יב]. וא״כ, אי״מ כלל, מהו כל החרדה הזאת אשר חרדו, בהכנסת שפופרת, בדבר שאינו שייך במציאות[יג].

ועוד ועיקר: שלא זו הדרך להכריע מעצמנו, אנן יתמי דיתמי, בראיות מש״ס וכו׳, בדבר שכתבו גדולי הפוסקים (הב״י והש״ך והט״ז ואדה״ז) להדיא ששיעורו לא נתפרש, ואין כל ספק דלא אישתמיט להו המפורש במשנה וגמרא[יד]. והעיקר, שכיון שהמדובר בספק דאורייתא, ובחשש איסור כרת, ולר״י – מפלת מביאה קרבן ונאכל (נדה כא, ב. וראה בבעהנ״פ שער תיקון הוסתות), ק׳ להקל מסברא בדבר שאין לו הכרח וראי׳ גמורה. והרי זהו עיקר טעמו של הב״י, דכיון דלא איתפרש לן אזלינן לחומרא[טו].

ב. עוד אחת היא לנו, במש״כ בספרו סקפ״ח ש״א (ס״ה) לענין צבע כתום (מראנצע״ן), והוכיח להיתר מצבע חלמון ביצה, שע״פ עדות מגדלי תרנגולים הוא בצבע הנ״ל. – הנה, אף שנתפשטה ההוראה להקל כן (וכמובן, בזהירות הראוי׳ בצבע זה) – אם לדין יש תשובה, שכבר העיר בשו״ת בית ישראל[טז] (הורוויץ, לתלמיד הישו״מ – יו״ד סל״א) דיש ב׳ מיני חלמון, וס״ל שצבע חלמון הנוטה לאדמומית אינו בכלל ירוק. ומש״כ שבהכרח שהכתום בכלל יאל״ה, ממש״כ התוס׳ (סוכה לא, ב ד״ה הירוק) דנוטה לאדמומית, וסתם צהוב אינו נוטה לאדום – עכצ״ל שהכוונה לצהוב, שהרי פי׳ כמראה זהב אתרוג

ושעוה[ז], וכוונתם שלעקביא ג"ז בכלל נטי' לאדמומית, וי"ל שהצבע **מצ"ע** מורכב גם מאדמומית[ח]. ואכמ"ל, תרתי משמע, כי לא יכילנו הנייר, וגם לרגל המלאכה אשר לפני, עד אשר נבוא שעירה, כנפי יונה מחופים בכסף וירקרק חרוץ, כפי' המצו"צ (תהלים סח, יד): סוף הדבר לגאולה שלימה ורב טוב, אכי"ר.

[א] וראה חי' הצ"צ סוכה פ"ג מ"ו.

[ב] שכ"ד שמתעגל קורין פיקה – ראה פיה"מ להרמב"ם כלים פי"א מ"ו. השגות הרמב"ן על הל' לולב להראב"ד. ולהעיר מפיה"מ כלים פי"א מ"ו: **כחצי** כדור. ואכ"מ.

[ג] ולהעיר שד' הראב"ד הנ"ל לא היו לעיני כו"כ מהאחרונים, כיון שהוא רק במהדו"ב.

[ד] ואדרבה מל' הרע"ב שם מוכח ששייך פתה"ק גם בפחות משיעור פיקה. וכ"מ קצת בפיה"מ שם.

[ה] וי"ע במש"כ שם ברמב"ן – אם יש להכריח שחולק בזה לענייננו.

[ו] וכ"ה גם ע"פ דעת הרופאים. ולהעיר שתחילת ברייתו של אדם בכזית (רמב"ם טו"מ פ"ב ה"ב). ולכאו' הכוונה לאחרי מ"י, שלפנ"ז לא נגמרה צורתו (ראה רמב"ם אסו"ב פ"י ה"א) ואין לו דין טומאת נפל (משל"מ טו"מ שם. רמב"ם שם פי"א ה"ח). ובירו' נזיר פ"ז ה"ב: יש נפל בפחות מכזית. [וראה קר"א נזיר נ, א. **ועוד**]. ועי"ש בפנ"מ במראה"פ ד"תחילת ברייתו" הוא אחרי שנתקשרו אבריו בגידין (אף שמטמא גם לפני שנתקשרו אבריו בגידין – רמב"ם שם פ"ג ה"א). וראה בתשו' שבסו"ס באוצר המלך להר"צ הכהן מלובלין סקצ"ד: שהביאו לפני שפיר מרוקם וכו' כמה ימים אחר ארבעים וכמדומה לי שלא הגיע לשליש ולא לרביע כזית שהוא חצי ביצה, וע"כ הך תחלת ברייתו ויצירתו ר"ל שנגמר בנין גופו להיות אבריו מתקשרים הגידים, עיי"ש.

[ז] ולהעיר, שגם האג"מ סתר משנתו בזה – ראה מש"כ בשו"ת יו"ד ח"ב סע"ו ד"ה הנה.

[ח] ולהעיר, שמש"כ שם האג"מ להוכיח מד' הנוב"י (יו"ד מהדו"ת סק"כ) בשיעור אצבע – צע"ג, שהרי הנוב"י ברירא מילתא [כבפנים] דס"ל שהשיעור הוא כל שעב יותר משפופרת של קש, וכש"כ בשיעור אצבע. ולאידך, במש"כ שם הנוב"י ברופא שהכניס אצבעו, י"ל, שי"ל דמיירי שהרחיב ע"י האצבע יותר מעובי אצבע.

[ט] ואולי איכא למשמע גם מן הדא, ממכתב הידוע (נדפס בלקו"ש חל"ז ע' 188) בנוגע להזרעה מלאכותית: "ישנם כמה טיפולים שגורמים בהאשה דין נידה" (אף שבד"כ כמעט ול"ש שיכניסו מכשיר בגודל אצבע וכו', וכדלקמן) . והרב המתיר (מכתבו – במענה למכתב הנ"ל – נדפס בקובץ דברי תורה כולל מנחם חוברת יט ע' ל) אכן סמך ע"ד המקילים בשיעור פתה"ק.

[י] וראה גם דברות משה עמ"ס ב"ק ח"ג (יא, א – הע' מח). וי"ל.

[יא] ולהעיר שגם המהרש"ם דרב גובריי בכחא דהתירא לא סמך לגמרי לעשות מעשה להקל, וכותב להדיא (בשו"ת ח"ד סקמ"ו) להקל רק באינסטרומענ"ט שהוא דקה מן הדקה. ובהמשך דבריו מ' (קצת) שמש"כ שם "וא"כ **בכה"ג** יש לסמוך להקל" (בעובי ב' אצבעות לפי"מ שהעתיק מד' התפא"צ. ואכ"מ), כוונתו בנדון דידי' דוקא, שהקילוח שעושין להנשים בד"כ אינו מגיע להמקור, ועכ"פ ספיקא הוה. (אולם, יתכן שיל"פ בדבריו באו"א, יעו"ש).

[יב] וכאשר העירו הפוסקים (ראה שו"ת חת"ס יו"ד סקע"ט. בינ"א סכ"ג. גילוי דעת למהרש"ם טריפות קו"א סרל"ו. עונג יו"ט ספ"ד) עד"ז בד' הנוב"י (מהדו"ת יו"ד סוסי' קכ) בנוגע הכנסת אצבע הרופא להמקור.

[יג] אא"כ בסוף ימי ההריון או לאחרי כו"כ לידות (וכל' החת"ס שם "עד שתפתח בטבע"). ודוחק גדול לומר דדדוקא בכה"ג עסקינן.

[יד] ובלשון הרב (אג"ק ח"כ ע' שי – **לענין אחר**): לא זו הדרך להכריע פס"ד למעשה וכו' ע"י ראיות מש"ס וכו' (ש)בודאי לא אישתמיט להו. (אלא דהתם מיירי בנוגע ההכרעה בדבר שנחלקו בו ראשונים. וראה אג"ק ח"ג ע' רעו).

[טו] אלא שבכמה אופנים ישנם **כו"כ** צירופי קולא, דחזי לאצטרופי לפי הענין. **ואכ"מ**.

[טז] והן הן הדברים שהביא בספרו לעיל (סט"ז) לענין מראה ירוק כזהב. אלא שהביאם אחרי שהלכו בו הנמושות, ליקוטי בתר ליקוטי, וכפה"נ לא שת לבו שהדברים נעתקו ממק"א.

וילה"ע מרשב"א (נדה יט, א. וכ"ה בתוה"ב הארוך ב"ז ש"א) שכמראה ביצה היינו ביצה טרופה. אולם, מש"כ בשו"ת הנ"ל בנוגע לירוק כזהב הוא היפך משמעות ד' הראשונים (תוד"ה הירוק – נדה יט, ב. רשב"א הנ"ל. ועוד) שלחכמים גם ירוק הנוטה לאדמומית (כזהב וכשעוה) טהור. ומש"כ שם להוכיח כן מד' הרא"ש – ראה בשו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סקט"ו) בכוונת הרא"ש. [ולהעיר מיומא מג, ב].

[יז] להעיר גם מתו"ח בראשית ד"ה ותלד (לט, ג ואילך), עיי"ה. וצע"ק בכוונתו. וראה גם ד"ה מאי חנוכה תרע"ג (בהמשך תער"ב).

[יח] וכמ"ש בב"י על אתר, שי"ב "**צד** נטיית מראה אדמומית", "ולרבנן האי לאו נטי' לאדמומית היא". ובלבוש ס"א: אין מטהרין אלא מראה ירוק וכו' כשעוה או כזהב שהם נוטים קצת לאודם. ובמש"כ "נוטים **קצת** לאודם", עכצ"ל ולפרש כנ"ל. ועי"ע בשו"ת שאילת יעב"ץ סמ"ד: ודאי י"ב נטי' חזקה אל האודם. ובשו"ת משכנות יעקב או"ח סקנ"ו (ובשו"ת חוט המשולש סוסי' כג) במראה אתרוג שנוטה לאדום. ולהעיר מפמ"ג יו"ד סל"ח בש"ד סק"ב. ערוה"ש שם ס"ט. [אבל בנוטה לאדום **ממש** – ראה שו"ת פנ"י ס"ג וס"ד].